

Ярошук М. О., студентка,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ПОНЯТТЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ДОГОВОРУ ПОВІТРЯНОГО ПЕРЕВЕЗЕННЯ

Пасажи́рські перевезення – один із найбільш складних і високотехнологічних напрямків авіаційного бізнесу у сучасному світі, розвиток якого регламентовано великою кількістю правил та нормативів і обумовлено багатьма факторами. Здійснивши аналіз чинного законодавства, що регулює сферу перевезення, можна дійти до висновку, що положення про договір перевезення має певну специфіку не притаманну іншим цивільно-правовим інститутам. Зокрема, окрім Цивільного кодексу України (далі «ЦК») [1] передбачається наявність окремих кодифікованих актів, які враховують специфіку перевезення окремими видами транспорту. Що ж до повітряних перевезень, то дана сфера регулюється Повітряним кодексом України (далі «ПК») [2].

Відповідно ПК, а саме п. 78 ст. 1, під повітряним перевезенням розуміється перевезення пасажирів, багажу, вантажу або пошти, яке здійснюється повітряним судном на підставі відповідного договору повітряного перевезення [2]. Таким чином можна сказати про те, що залежно від об'єкта перевезення законодавець виділяє перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти. Відповідно, повітряне перевезення можна визначити як перевезення пасажирів, багажу, вантажу або пошти, яке здійснюється повітряним судном. Звідси виникає необхідність визначити, що являє собою кожен із цих підвидів перевезення.

За договором перевезення вантажу, згідно ч. 1 ст. 909 ЦК, одна сторона (перевізник) зобов'язується доставити довірений їй другою стороною (відправником) вантаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання вантажу (одержувачеві), а відправник зобов'язується сплатити за перевезення вантажу встановлену плату [1].

За договором перевезення пасажирів одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу - також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а у разі здавання багажу – також за його перевезення [1].

Різновидом договору перевезення є договір чартеру (фрахтування): за договором чартеру (фрахтування) одна сторона (фрахтівник)

зобов'язується надати другій стороні (фрахтувальникові) за плату всю або частину місткості в одному чи кількох транспортних засобах на один або кілька рейсів для перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти або з іншою метою, якщо це не суперечить закону та іншим нормативно-правовим актам [1]. Тобто договір чартеру (фрахтування) укладається з метою надання послуг по перевезення вантажу, пасажирів, багажу, пошти, тому його законодавець відносить до різновидів договору перевезення. Однак, характерною ознакою даного договору є наявність умови про надання для перевезення всієї або частини місткості транспортного засобу. Якщо в чартері наперед обумовлюють в якому саме транспортному засобі (його частині, приміщенні) буде розташовано об'єкт перевезення, то при звичайному перевезенні дане питання вирішується перевізником самостійно. Практичне значення даної відмінності полягає, зокрема, в тому, що фрахтувальник має право вимагати від фрахтівника вилучення вантажу, що не належить йому, з поданого йому судна, частини судна чи суднового приміщення в порту відправлення.

Варто зазначити, що ПК містить тільки визначення договору чартеру (фрахтування повітряного судна), а визначення договору перевезення вантажу та договору перевезення пасажирів повітряним транспортом відсутні. На нашу думку, в ПК доцільно закріпити загальне визначення договору перевезення повітряним транспортом, адже це дозволить визначити істотні умови договору перевезення вантажу, пасажирів і багажу з урахуванням специфіки саме повітряних перевезень, зокрема, предмет договору, оплату, строк та місце виконання договору; встановити сторони договору перевезення повітряним транспортом.

На підставі наведених вище законодавчих визначень договору перевезення можна виділити основні ознаки договору перевезення повітряним транспортом на прикладі ознак договору перевезення в цілому.

По-перше, договір перевезення повітряним транспортом є договором про надання перевізних послуг, тобто послуг з переміщення пасажирів, багажу, вантажу та пошти.

По-друге, цей договір є двостороннім. Однією із сторін будь-якого договору повітряного перевезення є повітряний перевізник [3].

Отже, можна сказати про те, що ЦК містить загальні правила, які не містять в собі особливості перевезення пасажирів, багажу, пошти та вантажу повітряним транспортом. Відповідно для уникнення конфліктів та порушення норм права детальна регламентація даної сфери діяльності повинна забезпечуватись спеціальними нормативними актами основним з яких є ПК.

Література

1. Цивільний кодекс України: станом на 05.10.2016 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 10. – Ст. 623.
2. Повітряний кодекс України: станом на 19.05.2011 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 20-21. – Ст. 712.
3. Оніщенко О. В. Договір перевезення повітряним транспортом: деякі цивільно-правові аспекти / О. В. Оніщенко // Юридичний вісник. – 2009. – № 4. – С. 49-51.